

Na nitki

NATAŠA KRAMBERGER,
PISATELJICA

Včasih hočemo dati zares veličasten poklon kakšnemu kantavtorju in potem rečemo, da je največji pesnik svojega časa: da je poet. To po navadi rečemo, ker kantavtor zna z besedami in jih razporedi tako, da zvenijo kot glasba. Radi se strinjamo, da kaj takšnega uspeva le poetom - kantavtorji imajo glasbo tudi zares zraven, medtem ko je pri pesnikih glasba v besedah bolj stvar notranjega ušesa.

Fabrizio de André je bil tisti italijanski kantavtor, za katerega so največkrat rekli, da je tudi pesnik, še več, da je največji italijanski pesnik poznega dvajsetega stoletja. Tudi ljudje, ki so kdaj brali sodobno italijansko poezijo, mu tega statusa nikdar niso odrekli s preveliko vnemo. De André je bil doma iz Genove in je leta 1999 umrl za rakom na grlu in pljučih, kar se mi zdi najbolj krivična smrt za človeka, ki je celo življenje prepeval lepe besede. ("Tisto, česar nimam, je bela srajca. Tisto, česar nimam, je tisto, kar mi ne manjka. Tisto, česar nimam, so roke v marmeladi. Tisto, česar nimam, je skrivnost v banki. Tisto, česar nimam, je prostrana prerija, da bi tekel hitreje, kot teče melanholija." Frabrizio de André, Quello che non ho, improvizirani prevod)

Najbrž je težko opredeliti, kaj je lepa beseda. Radi se strinjamo, da je lepa

beseda tista, ki označuje lepo stvar, recimo luna, preja, čar. Meni so všeč tudi besede, ki označujejo stvari, za katere se radi strinjamo, da so grde, recimo krepelce, nemarnost, kujanje. Težko bi rekla, da se mi zdi kakšna beseda prav posebej grda. Mogoče žnoder. Ne, če dobro premislim, ima tudi beseda žnoder svoj šarm.

Pesniki in kantavtorji so nam všeč, ker ne ločujejo med lepimi in grdimi besedami; oni vedo, da je vsaka beseda na svetu lepa točno toliko, kolikor ustreza trenutku. Kolikor je - natančna. Pomembno je imeti ljudi, ki se natančno ukvarjajo z besedami, saj nas lahko le oni spomnijo, kako neumno zveni preveč lepih besed na enem kupu ali kako butasto se lahko človek počuti, ko mora poslušati koga, ki v nobenem trenutku ne zna povedati niti ene natančne besede. (Apeliram: uvedimo fakulteto za slavnostne govorce. Lahko je tudi privatna.)

Če bi morala kdaj razložiti majhnemu otroku, kaj pomeni biti pisatelj, bi mu najbrž rekla, da to pomeni domačo nalogo, ki zahteva, da iz množice popisanih zvezkov prečrtaš vse besede, ki niso natančne. Najbrž bi mu rekla, da pisatelj ni človek, ki piše, ampak da je to človek, ki črta. Pomembno je, bi mu rekla, da sključeni ženici pri 76-ih, ki ji vzameš varstveni dodatek in ji je poleg obrabljenih kolkov in sladkorne bolezn ostalo 180 evrov pokojnine, ne prodajaš blablaja o pravičnih ukrepih. Pomembno je, da pri zategovanju pasu zapneš tudi zadrgo na ustih. Da si takrat, ko imaš na zalogi samo besede, ki nič ne pomenijo, raje tiho. (Apeliram: uvedimo zapor za gobeždače. Lahko spada tudi pod ministrstvo za notranje zadeve.)

Švicarski kipar Alberto Giacometti je izdeloval portrete, torej: kiparil je glave. Po navadi je kiparil tako dolgo, da ni od glave ostalo skoraj nič več, le še drobno plosko jajce v velikosti

človeške dlani. To niso bili nikakršni portreti; nobena glava, ki jo je izdelal Giacometti, ni bila ustrezne velikosti in ni imela ustrezne prostornine. Lahko bi rekli, da so bile njegove glave majhne sploščene spake, lahko bi tudi rekli, da nobena glava, ki jo je izdelal Giacometti, ni bila natančna. A vendar je njegov doprni kip Jean-Paula Sartra najnatančnejši kip Jean-Paula Sartra, kar sem jih kdaj videla (in najbrž samo stvarnik ve, kako težko je narediti natančni kip eksistencialističnega filozofa). Alberto Giacometti je bil obseden z natančnim portretom, zato je svoje kipe obdeloval tako dolgo, da so pod njegovimi prsti izginjali v nič. Nikakor in nikakor ni mogel izdelati dovolj natančnega portreta človeka. Nekoč je rekel, da je skrivnost portreta v očesu. Ne v pogledu, ampak v očesu. V njegovi obliki, zavihu pri kraju, liniji. Če bi kiparju uspelo, da bi natančno oblikoval človekovo oko, bi v trenutku oblikoval človekovo glavo, njegov portret. To me je spomnilo na pesem z naslovom Franziska, ki jo je napisal in prepeval Fabrizio de André: "So rekli, da Franziska ne mara več pozirati moškemu, ki slika in je ne more videti. Na nitki, nitki mojega srca, ki gre od oči do morja, visi skrita solza, ki je nihče ne zna narisati."

Če bi morala kdaj razložiti majhnemu otroku, kaj delajo umetniki, bi mu poskusila razložiti ta verz. Poskusila bi mu reči, da umetniki svoje življenje posvetijo temu, da iščejo in rišejo tisto nitko, nitko našega srca, ki gre od oči do morja, na kateri visijo skrite solze. (Prave solze vedno visijo na nitki. In vedno so skrite.)

Najbrž je težko opredeliti, na katero nitko se je treba obesiti v kriznih časih. A zanesljivo je napačna tista, ki govori eno, dela pa drugo. Natančnost v besedah namreč ni samo stvar estetike jezika. Je tudi stvar duševnega zdravja. V svetu, kjer nam preveč

Umetnost ni nekaj, kar nas odnese v višave kot avion, ampak je nekaj, kar nas drži in obdrži - na nogah

(Reuters)

časa govorijo eno, delajo pa drugo, tvegamo, da bomo končali v zaprtih ustanovah.

Verjamem, da se moramo bati za državo, v kateri slavnostni govorniki gobeždajo o tem, kako pomembna je slovenska beseda, v isti sapi pa pisatelji, pesniki, kantavtorji, dramatik, kritiki, novinarji, učitelji, študenti, vsi, ki se natančno ukvarjajo z besedami, životarijo na nitki. Bati se moramo, da bodo vsi ti ljudje zboleli za shizofrenijo, kajti ko niti oni več ne bodo znali povedati, kdo govori resnico in kdo govori neu-

mnosti, na svetu ne bo več niti enega človeka, ki bi znal izraziti, kje je tista skrita solza, ki dela človeško oko tako posebno, da se v njem skriva portret celega človeka. Če bi morala kdaj razložiti majhnemu otroku, zakaj potrebujemo umetnost, bi mu najbrž rekla, da jo potrebujemo, da bi ostali zdravi. Da ne bi znoreli kot vlakec, ki mu pregorijo baterije in potem tako hitro vozi v krog, da se zaleti v drugi vlakec in iztiri. Najbrž bi mu rekla, da umetnost ni nekaj, kar nas odnese v višave kot avion, ampak je nekaj, kar nas drži in obdrži - na nogah.

Jesenska ofenziva zoper Putina

dpa

BENEDIKT VON IMHOFF IN ULF MAUDER

Ruska opozicija je minuli konec tedna ob grozečih pogledih številnih policistov začela svojo jesensko ofenzivo zoper predsednika Vladimirja Putina in na novih protestih v Moskvi zahtevala izpustitev političnih zapornikov, poštene volitve in socialno pravičnost. Desettisoče Rusov združuje predvsem želja po Rusiji brez Putina, kar je tudi geslo protestov. Protestniki še poudarjajo, da "tako ne gre več" in da jih Putin in njegovi ljudje izsesavajo oziroma jemljejo zrak za dihanje, kakor je dejal 76-letni Lev in opozoril, da življenjski stroški, med drugim za elektriko in hrano, brezmejno naraščajo, njegova pokojnina pa je 11.000 rubljev oziroma 275 evrov.

Ta stavec podobno kot desettisoči nezadovoljnih prisega, da bo tako dolgo protestiral, da bo Putin odšel. Vendar pa protesti kremeljskega vladarja spet puščajo hladnega. Iz letoviškega kraja Soči ob Črnem morju je dal sporočiti, da je izredno zaposlen, med drugim s pogovori z beloruskim diktatorjem Aleksandrom Lukašenkom. Ruska prestolnica Moskva pa je bila tudi tokrat, kakor zmeraj ob takšnih zborovanjih, podobna kraju z izrednimi razmerami.

Je pa ruska policija središče mesta tokrat prvič obsežno prepustila demonstrantom, da so lahko nasprotniki oblasti res dali duška svoji frustriranosti. "Putin je tat" in "Putin nam krade življenje v svobodi" so vpili demonstranti iz Sankt Peterburga, predsednikovega rojstnega kraja. Drugi udeleženci protesta so vzklikali, da je Putin sramota za "Piter" (Peterburg). 19-letna študentka Olga je povedala, da se je prav za to priložnost z nočnim vlakom pripeljala v Moskvo, da bi protestirala skupaj s prestolniškimi opozicijci, in še opozorila na to, kar pravijo mnogi udeleženci tega desetega protestnega dne od začetka demonstracij decembra lani: četudi opozicija ni enotna in imajo njeni član različne poglede, pa jo združuje cilj, poimenovan "življenje brez pokvarjene trajne vladavine Putina in njegove oblastne klike". Protestni sprevod, katerega pot je vodila nekaj sto metrov od Puškinovega trga do odra na Prospekt Saharova, je ponujal nenavaden prizor: komunisti in desničarji, liberalci in levica ter celo geji in lezbijke z mavričnimi zastavami so disciplinirano korakali ločeno, a vseeno k istemu cilju.

(Reuters)

Protest je potekal mirno, in to pod budnim očesom več tisoč uniformiranih policistov, ki so stražili ob kovinskih ovirah na robu trga. 32-letni finančni analitik Konstantin pravi, da je sicer "dobro in lepo, da imajo vedno znova te demonstracije, vendar se za zdaj zaradi njih ni nič spremenilo". In sprašuje se, kako bo šlo naprej. "Tudi Zahod, ki je odvisen od naše nafte in plina, raje stvari zgolj opazuje, kot da bi Putina kritiziral ali ga osamil." Sogovornik vidi komaj kako možnost, da bi si oblastniki dovolili, da jih prežene opozicija s svojimi belimi trakti. Mladi demonstrant hkrati pokaže na rdeče in rumene balone z napisom Free Pussy Riot (Svoboda za Pussy Riot). Primer treh pankerskih glasbenic, članic tega gibanja, ki so jih obsodili, ker so v neki cerkvi protestirale zoper Putina, po njegovi sodbi dokazuje, da se Rusija spreminja v "fundamentalistično cerkveno državo". Njega samega pa moti, ker opozicija nima vodje in tudi ne programa.

Tudi oba govornika na teh protestih, Sergej Udalcov (Leva fronta) in Boris Nemcov (bivši podpremier, zdaj član liberalne stranke Parnas), sta pokazala, da čutita pričakovanja ljudi. Toda državna oblast še zmeraj prisega na priviganje: še vedno ni na vidiku dialoga Kremlja z državljani.

38 | 19. SEPTEMBER 2012, LETNIK 61, CENA 1,95 EUR, 18,50 HRK | www.7dni.com

7dni slovenski tednik

Pisan kot življenje

SLOVENIJA:
Država skriva skrajneže

VIKTORIJA KOVAČIČ:
Otroci z druge perspektive

DR. IGOR BAHOVEC:
Kaj lahko reši Cerkev

VISOKO ŠOLSTVO:
Manj denarja, manj študentov

7dni
VTRUGU.SI

V novi številki preberite

DELOVANJE SKRAJNIH SKUPIN: Državna skrivnost

BANKROT DRŽAVE: Varčevalci ob denar

DEJAN RENGEO: Dekriminalizirajmo industrijsko konopljo

HITRI PRSTI: S klikom do statusa študenta

Pisan kot življenje **7dni**